

Як цитувати:

Макуха С.М. Проблемні аспекти публічного управління та адміністрування в сфері економіки в умовах війни. *Актуальні аспекти розвитку науки і освіти*: збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції науково-педагогічних працівників та молодих науковців, 24 – 25 жовтня 2024 р., Одеса: Одеський державний аграрний університет, 2024. С. 562 – 564. URL: <http://surl.li/xvigtp>

УДК 352

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В СФЕРІ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Сергій МАКУХА, канд. екон. наук, доцент, кафедри загальної економічної теорії та економічної політики, makucha1@ukr.net

Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна

Породжуючи загрозу безпеці та стабільності військові конфлікти вимагають негайного та ефективного реагування на ситуацію з боку органів влади усіх рівнів. Трагічні події, що розгорнулися в Україні у лютому 2022 року створили додаткові загрозливі виклики для вітчизняної системи публічного управління та адміністрування. Найбільш гостро такі виклики проявляються в сфері економіки. В результаті в умовах війни органи влади змушені активно залучатися до розв'язання економічних проблем та забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку регіонів. Найбільш важливою в такій ситуації стає підтримка місцевих суб'єктів господарської діяльності, комунальних підприємств, забезпечення робочих місць та соціальної стабільності населення. Поряд з цим на перший план висувається потреба здійснення ефективного контролю за економічною діяльністю в умовах обмежених ресурсів та загостреної потреби своєчасного та ефективного вирішення питань функціонування регіону.

З перших часів широкомасштабного вторгнення на виконання Закону України «Про правовий режим воєнного стану» для здійснення керівництва у сфері забезпечення оборони, громадської безпеки і порядку Президент України видав Указ №68/2022 «Про утворення військових адміністрацій» [1]. Одним з головних завдань було забезпечення максимальної підтримки та сприяння військовому командуванню в запровадженні та здійсненні заходів правового режиму воєнного стану. У повній відповідності до чинного законодавства військові адміністрації були утворені в населених пунктах, які включали одне або кілька сіл, селищ або міст, де органи місцевого самоврядування або їхні виконавчі органи не виконують свої повноваження, передбачені Конституцією та законами України. Їх створення було обумовлене насамперед фактичним розпуском, або відмовою від виконання своїх функцій, або невиконанням їхніх обов'язків, або припиненням повноважень згідно із законом. Після введення воєнного стану, військове командування спільно з військовими адміністраціями приступили до

реалізації ряду заходів забезпечення правового режиму. Дані заходи включали [2]: посилення охорони об'єктів державного значення; введення трудової повинності для працездатних осіб; використання потужностей та ресурсів підприємств; примусове відчуження майна, яке перебувало у приватній або комунальній власності; встановлення комендантської години; введення особливого режиму в'їзду і виїзду; перевірку документів у осіб; заборону проведення мирних зборів, мітингів, походів та інших масових заходів; регулювання роботи постачальників електронних комунікаційних мереж, поліграфічних підприємств, засобів масової інформації тощо.

Під час війни органи місцевого самоврядування залучаються до виконання додаткових завдань, які потребували швидкої роботи, ефективної реакції на події, що відбувалися та прийняття якісних управлінських рішень. По-перше, потрібно було налагоджувати співпрацю з військовими адміністраціями та військовим командуванням, узгоджувати порядок роботи та, за необхідності, перерозподіляти певні повноваження. Все це дозволило ефективно організувати оборону населених пунктів та зосередити необхідні ресурси для цього, а також активно інформувати населення про актуальну ситуацію з метою збереження життя та здоров'я громадян. По-друге, велика проблема полягала в роботі з внутрішньо переміщеними особами, особливо у регіонах, що межують з Польщею, Молдовою, Угорщиною, Словаччиною, Румунією. Було важливо забезпечити реєстрацію відповідного статусу ВПО, надавати допомогу з розміщення та надання гуманітарної допомоги, оформлення виплат тощо [3]. Окрім зазначених проблем, у зв'язку з активними бойовими діями в Україні, увага органів публічного управління та адміністрування зосереджується на вирішенні окремих державних інституційних проблем, які значно гальмують демократичний перехід до світових стандартів управління, зокрема європейських, особливо у контексті підвищення обороноздатності країни.

Через військову агресію не вдалося завершити адміністративно-територіальну реформу, що призвело до зростання інституційних нерівностей у взаємодії між органами державної влади та органами місцевого самоврядування на різних рівнях управління. Як наслідок, почали висловлюватися пропозиції щодо згортання процесів децентралізації та посилення централізованої влади, як на період воєнного стану, так і у подальшій перспективі після війни. Крім того, відсутність системних статистичних даних на місцевому рівні, в тому числі щодо фактичної чисельності населення в ТГ, що загострюється міграційними процесами, ускладнює та не сприяє ефективності планування та виконання видатків місцевих бюджетів та, відповідно впливає на якість послуг, що надаються населенню [4].

На законодавчому рівні залишається не повною мірою врегульованим розподіл управлінських функцій між органами державної влади, місцевим самоврядуванням та громадськими інститутами, що додатково ускладнює надання відповідних повноважень у сфері публічного управління та адміністрування. Більше того, органи державної влади, місцевого

самоврядування та громадські інститути не були належним чином залучені до процесу створення системи військового обліку в країні та формування мобілізаційного резерву. Окремі правові аспекти функціонування підрозділів територіальної оборони, не були чітко врегульовані, що в результаті призвело до необхідності прийняття додаткових нормативно-правових актів вже під час воєнних дій та введення воєнного стану. Зазначені проблеми загострюються на фоні прояву корупції та наявності інституційних дисфункцій, які перешкоджають ефективній роботі органів публічного управління та адміністрування. Наявні випадки зловживань з боку посадових осіб, особливо це стосується ухилення від сплати податків, нечесного розподілу гуманітарної допомоги, нелегального використання земельних ресурсів, незаконного виїзду чоловіків призовного віку за кордон та іншого.

Отже, така ситуація вимагає підвищення ефективності управління на основі впровадження інституційних стандартів, які характерні для розвинених демократичних країн. Передусім це стосується нових підходів до стратегічного планування соціально-економічного розвитку держави та її регіонів. У ситуації війни, місцеві органи управління здійснюють свої функції в різних форматах в залежності від обставин у регіоні, але важливо забезпечувати ефективне виконання ними своїх обов'язків.

Проблемні аспекти публічного управління та адміністрування в сфері економіки на місцевому рівні в Україні умовах війни пов'язані із затримками у впровадженні економічних реформ, недостатньою ефективністю управління фінансовими ресурсами, відсутністю координації між різними рівнями управління та інш. Як видно, військові конфлікти створюють додатковий тиск на економіку та вимагають від органів влади швидкого реагування з метою адаптації управлінських структур до нових умов.

Список використаних джерел

1. Про утворення військових адміністрацій. Указ Президента України №68/2022 24 лютого 2022 року. URL: <http://surl.li/znhnqr> (дата звернення: 12.10.2024).
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України. Документ 389-VIII, Редакція від 27.07.2024, підстава - 3817-IX. URL: <http://surl.li/tzntma> (дата звернення: 12.10.2024).
3. Органам місцевого самоврядування радять закрити інформацію на час війни. Сайт «Децентралізація». URL: <http://surl.li/sivyjw> (дата звернення: 11.10.2024).
4. Вплив війни на бюджети територіальних громад. Аналітичне дослідження показників бюджетів за 2021–2023 роки громад-партнерок Програми USAID DOBRE. URL: <http://surl.li/cypney> (дата звернення: 13.10.2024).